

อุปกรณ์ และวิธีการศึกษา

อุปกรณ์

1. พู่กัน และปากคีบ ใช้ในการสำรวจและเก็บตัวอย่างแมลง
2. กักตักแสงไฟ (C-D-C light trap)
3. ขวดแก้ว ขวดพลาสติก และถุงพลาสติก สำหรับใส่ตัวอย่างแมลงชั่วคราว
4. กล่องเก็บตัวอย่างแมลง และเข็บบักแมลง พร้อมด้วยอุปกรณ์อื่น ๆ ในการเก็บ

รักษาแมลง

5. แอลกอฮอล์ 70% สำหรับดองตัวอย่างแมลง
6. แวนขยาย และกล้องสเตอริโอ (stereo microscope) ของบริษัท Olympus

model X-Tr

7. กล้องถ่ายรูป Olympus model PM-10-M
8. ฟิล์ม และเลนส์ขนาดต่าง ๆ
9. ไม้บรรทัด และดีไวเดอร์ (divider) สำหรับวัดขนาดแมลง
10. ตู้อบแมลง
11. กล่องพลาสติก และจานเพาะเลี้ยง (petri dish) สำหรับเลี้ยงแมลง
12. เครื่องวัดความชื้น (hygrometer)
13. เทอร์โมมิเตอร์
14. แป้งลาลี นมผง และกระดาษหิยู่ สำหรับเลี้ยงแมลง

สัตว์ทดลอง

1. แมลงลำง่ามสีเงิน *Lepisma saccharina* L.

วิธีการทดลอง

การศึกษาแมลงศัตรูต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาตินี้ จะทำการเก็บรวบรวมตัวอย่างแมลงศัตรูที่ทำลายศิลปโบราณวัตถุ และสิ่งของมีค่าที่เก็บรักษาไว้ในพิพิธภัณฑ์สถานประเภทอินทรียวัตถุ

1. วิธีการสำรวจ

1.1 การใช้กับดักแสงไฟ (C-D-C light trap) เพื่อหาชนิดของแมลงศัตรู โดยทั่วไป

1.2 การใช้วิธีเดินสำรวจ (ground survey) แมลงศัตรูต่าง ๆ โดยจับตัว เต็มวัยของแมลงนั้นโดยตรงจากวัตถุสิ่งของที่ถูกทำลาย หรือจับตัวอ่อนมาเลี้ยงเป็นตัวเต็มวัย นอกจากนี้ยังทำการศึกษาและสังเกตบริเวณที่พบแมลง ศิลปโบราณวัตถุ หรือสิ่งของที่แมลงทำลาย ตลอดจนลักษณะการทำลายเท่าที่จะสามารถสังเกตพบได้ของแมลงศัตรูเหล่านี้

2. วิธีวิเคราะห์ชนิดของแมลง

ในการวิเคราะห์ชนิดของแมลง ได้กระทำโดยขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์อันดับ (order) และวงศ์ (family) ของแมลง โดยทำการแจกแจงชั้น (classification) โดยดูจากลักษณะทางสัณฐานวิทยา (morphology) วินิจฉัยตามแนวทางวินิจฉัย (keys) แมลงที่มีอยู่ในหนังสือกีฏวิทยาต่าง ๆ (สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ และคณะ, 2525; Borror และคณะ, 1976; Ross และคณะ, 1982)

2.2 การวิเคราะห์ชื่อวิทยาศาสตร์ (identification) เมื่อทราบวงศ์ของแมลงแล้ว ทำการวิเคราะห์หาชื่อวิทยาศาสตร์โดยตรวจสอบจากแนวทางวินิจฉัย สำหรับตัวอย่างแมลงที่ไม่สามารถวิเคราะห์ชื่อวิทยาศาสตร์ได้ จะนำไปตรวจสอบที่กองกีฏและสัตววิทยา กรมวิชาการ และ British Museum London เพื่อหาชื่อสกุล (genus) และชนิด (species) ของแมลงให้ถูกต้องยิ่งขึ้น

สำหรับแมลงล่ามจ่ามซึ่งเป็นแมลงที่ยังไม่มีผู้ใดศึกษา เพื่อทำแนวทางวินิจฉัยแมลงขึ้นในประเทศไทยนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาชื่อวิทยาศาสตร์จากหนังสือที่มีแนวทางวินิจฉัยแมลงล่ามจ่าม (Womersley, 1939; Zimmerman, 1948; Mallis และ Carr, 1982)

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยแมลงศัตรูในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ได้ทำการสำรวจในสถานที่ดังต่อไปนี้

3.1 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร และเพชรบุรี

3.2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหอศิลป์

3.3 ห้องเก็บเอกสารโบราณ หอสมุดแห่งชาติ

การวิจัยได้ทำการเก็บตัวอย่างตลอดปี โดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2525

ถึงเดือนธันวาคม 2526

4. ศึกษาลักษณะ ชีวประวัติ ตลอดจนลักษณะการทำลายของแมลงศัตรูบางชนิด

4.1 ทำการศึกษาลักษณะ ชีวประวัติ ตลอดจนลักษณะการทำลายของแมลง
ล่ามงามสีเงิน ชนิด *Lepisma saccharina* L. เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาทางชีววิทยาใน
ประเทศไทย โดยนำแมลงล่ามงามชนิดนี้จากบริเวณที่สำรวจพบในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรุงเทพฯ
มาเลี้ยงรวมกันทั้งตัวผู้และตัวเมียในจานเพาะเลี้ยง ซึ่งมีตัวเมีย 5 ตัว และตัวผู้ 7 ตัว และเลี้ยง
โดยแยกเป็นคู่ จำนวน 5 คู่ โดยเลี้ยงในห้องปฏิบัติการ อุณหภูมิ 26-29^oC และมีความชื้นสัมพัทธ์
66-74% จนแมลงวางไข่ จากนั้นนำไข่มาแยกเลี้ยงในจานเพาะเลี้ยง หรือกล่องพลาสติก

เมื่อไข่ฟักเป็นตัว จึงนำมาทำการศึกษาระยะเวลาการเจริญเติบโต
ตลอดจนการลอกคราบ และลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปจากตัวอ่อน จนเป็นตัวเต็มวัย โดยให้แบ่งลำสี
นมผง และกระดาษทิชชูเป็นอาหารในการเลี้ยง

4.2 ทำการศึกษา สังเกตลักษณะโดยทั่วไป สิ่งที่เข้าทำลาย บริเวณที่พบ และ
ลักษณะการทำลายของแมลงศัตรูที่ทำการสำรวจพบบางชนิด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย